



Lausuntojen anti MAL 2019 -suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin 1.12.2017

SOVA-kuulutuksella pyydettiin näkemystä seuraaviin kysymyksiin



- Mitä mieltä olet MAL 2019 -suunnitelman tavoitteista? Vastaavatko ne Helsingin seudun haasteisiin?
- Mikä tavoite on mielestäsi tärkein? Miksi? Laita MAL 2019 -tavoitteet tärkeysjärjestykseen.
- Huomioidaanko arvioinnissa seudullisen maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisen näkökulmat kattavasti?
- Vastaavatko asetut päämittarit tavoitteiden saavuttamista? Miten niitä tulisi vielä kehittää?
- Onko arvioinnin menetelmiin kommentteja tai kehittämistarpeita?

SOVA-kuulutus 18.10.-17.11.



→ 105 kommenttia kansalaisilta

→ Lausunnot:

- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Ympäristöministeriö
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
- Liikennevirasto
- Uudenmaan ELY-keskus Y-puoli (sova-yhteysviranomaisen)
- Uudenmaan ELY-keskus L-puoli
- Espoo
- Finavia Oyj
- RAKLI ry
- Kymenlaakson liitto
- Yhdyskuntasuunnittelun seura
- Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri

→ Evästystä/kommentteja

- Uudenmaan liitto
- HSY
- Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan ympäristönsuojeluyksikkö

Näkemyksiä vaikutusten arviointiin 1/2



- Arvioinnissa otettava huomioon valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen, (VAT) – lähtökohta suunnittelulle.
- Yksittäisten toimenpiteiden ja toimenpidepakettien arviointia tarvitaan suhteessa tavoitteisiin.
- Suunnitelman haitalliset vaikutukset nostettava esiin.
- Arvioinnissa tärkeää tunnistaa, keihin vaikutukset kohdistuvat ja miten ne vaikuttavat eri aluetyypeillä.
- Mittareita on paljon, mikä vaikeuttaa vaikutusten arviointia suunnitelman iteroinnissa.
- Arviointiohjelmassa tulee selkeyttää se, mitä tarkoitetaan MAL suunnitelmalla ja MAL sopimuksella
- Samoin MAL päätösprosessia ja päätöksentekijöitä pitää selventää.

Näkemyksiä vaikutusten arviointiin 2/2



- Liikennejärjestelmä korostuu MAL -työn vaikutusten arvioinnissa
 - Helmet-liikenne-ennustemallin rajoitteet esiin maankäytön näkökulmasta.
 - ”Laajemmat yhdyskuntataloudelliset vaikutukset” tulisi tehdä laadullisena arviointina MAL-näkökulmasta.
- Arvioinnissa ei ole huomioitu yhtenäistä viherrakennetta (yhteismitallisesti tarkasteltuja ekologisia yhteyksiä) ja suojelemattomia luontokohteita.
- Arviointiohjelmaan tulee tarkentaa, miten MAL 2019 -suunnitelman pitkän aikajänteen neljän eri skenaarion liikenneosa täyttää Uusimaa-kaavassa 2050 liikennejärjestelmäsuunnittelutarpeen Helsingin seudun osalta.
- Arviointikehikon osa-alueet tulee nimetä ja SOVA-lain edellyttämät aihealueet tulee korostaa. Arviointikehikko on merkittävä osa suunnitelman arviointia, joten se tulee kirjata ja esittää selkeästi arviointiohjelmassa.
- Lukuisten mittarien ja arviointimenetelmien sisältä on vaikeasti havaittavissa, mistä koostuvat arvioinnin merkittävimmät aihe-alueet.
- Sivujen 32-33 taulukon kytkeytyminen arviointikehikkoon jää epäselväksi.

Lisäysehdotuksia mittareihin ja arviointimenetelmiin 1/2



- Tavaraliikenteen, logistiikan ja kuljetuskustannusten mittari
- Yhteyksien toimivuus kansainvälisen ja valtakunnallisen henkilö- ja tavaraliikenteen näkökulmasta sekä Helsingin seudun kytkeytyminen Suomen muihin merkittäviin seutuihin
 - Esim. logistiset kustannukset: aika- ja ajoneuvokustannukset
- Yhteiskuntatalouden mittarissa tulee ottaa huomioon olemassa oleva rakennettu ympäristö resurssina, esim. nykyrakenteen ja infran täysimääräinen hyödyntäminen.
- Väestön ja uuden rakentamisen sijoittuminen kestävän liikkumisen vyöhykkeille.
- Työpaikkojen, palvelujen ja virkistysalueiden sijoittuminen kestävän liikkumisen vyöhykkeille.
- Hiljaisten alueiden saavutettavuus mittariksi osana terveellistä ja viihtyisää ympäristöä.
- Asuntotuotannon määrällinen tarkastelu
- Turvallisuus ja liikenneturvallisuus mittareihin
- Tieliikenteen ilmanlaatua heikentäville päästöille altistuvien määrän muutos

Lisäysehdotuksia mittareihin ja arviointimenetelmiin 2/2



- Päästötavoitteiden arviointi henkilöautosuoritteen ja ajoneuvojen energiankulutus suoritteen avulla.
- Uusien ajoneuvojen ensirekisteröinnit ja niiden käyttövoimat tukimittariksi.
- Energiatehokkuuden mittari ja uusiutuvien energianlähteiden käyttö- tai sähköistymisaste
- Segregaation mittaaminen (esim. työllisten ja työttömien osuudet, maankäytön yksipuolisuus vs. sekoittuneisuus riskialueilla, esim. työpaikkojen määrä suhteessa asuntojen määrään, eri asukasryhmien altistuminen melulle ja saasteille)
- Suojavyöhykkeiden säilyminen tärkeää liikenneinfrastruktuurin toiminnan ja kehittämisen vuoksi, esim. lentomelualueiden huomioiminen arvioinnissa.
- Tärkeää arvioida myös laadullista kehitystä, kuten uusien asumisratkaisujen lisääntyminen, innovatiiviset liikennepalvelut sekä keskustojen ja asemanseutujen houkuttelevuus.

SOVA-yhteysviranomaisen kommentit



Arviointiohjelman viimeistely:

- Arviointia tulee täydentää vastaamaan SOVA-lain sisältövaatimuksia, ja lisäksi tulee kuvata suunnittelun lopputuotteet ja miten ne toteutuvat, suunnitelman suhde muihin suunnitelmiin sekä ympäristöarvioinnin tulosten huomioiminen suunnitteluratkaisuissa.

Ympäristöselostus:

- Kuvaus suunnittelun oikeusvaikutuksista ja suhde maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen suunnittelujärjestelmään ja kaavoihin sekä suunnittelun rooli.
- Kuvaus kansainvälisesti, Euroopan unionissa tai kansallisesti vahvistetut suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristönsuojelutavoitteet ja tapa, jolla mainitut tavoitteet ja ympäristönäkökohdat on otettu valmistelussa huomioon.
- Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitosuunnitelman ja Suomen merenhoitosuunnitelman strategiset tavoitteet ja toimenpiteet on tarpeen huomioida.
- MAL 2019 -työn tarkastelu suhteessa pääkaupunkiseudun ja Keski-Uudenmaan ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyviin suunnitelmiin, Ympäristöministeriön vetämään Kiviaineshuollon kehittämishankkeeseen, valmisteilla olevaan Uusimaa-ohjelmaan 2.0 ja alkamassa olevaan maakuntastrategiaan.
- Kuvaus siitä, miten ympäristöarvioinnin tulokset ovat vaikuttaneet suunnitteluratkaisuihin.
- Vaihtoehtotarkastelujen kuvaukseen tulee kiinnittää huomiota.
- Selkeyttää arviointikehikon, pää- ja tukimittarien sekä täydentävien arviointimenetelmien rooleja ja suhteita.
- Arvioinnin läpinäkyvyyden vuoksi listattava arviointia koskevat selvitykset ja työhön osallistuneet tahot.
- Kuvaus SOVA-lain mukaisesti toimintaympäristön nykytilasta ja sen todennäköisestä kehityksestä, jos suunnitelmaa ei toteuteta.

Näkemyksiä MAL 2019 - tavoitteista



→ Seudun tärkeimpinä tavoitteina pidetään vähäpäästöisyyttä ja energisyyttä (nyk. hyvinvoiva)

Huomioita tavoitteista:

- Heikkoutena yleisluontoisuus ja tavoitteiden keskinäinen ristiriitaisuus.
- Tavoitteiden yhdistäminen ja otsikoinnin selkeyttäminen tarpeellista.
- Liikenteen päästöjen vähentämistavoite nostettava selkeästi priorisoiduksi, määrääväksi tavoitteeksi.
- Päästötavoitteiden määrittelyssä on hyvä käydä ilmi sähköautojen synnyttämä energiantuotantarve, koska päästöjä syntyy energiantuotannossa.
- Kansainvälinen ja kansallinen saavutettavuus ensiarvoisen tärkeää.
- Seudun sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus ensisijaisen tärkeää.
- Logistiikan toimivuus ja elinkeinoelämän kuljetusten sujuvuus tärkeää.
- Asumisrakentamisen riittävyys ei nouse tarpeeksi esiin tavoitteissa.
- Sosiaalinen kestävyys, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus tavoitteisiin mukaan.
- Seudun resilienssi tavoitteeksi, sillä tulevaisuuden kaupunkiseutujen tulee ottaa vastaan odottamattomia muutoksia kestäväällä tavalla.
- Tavoitteeksi tiukentaa henkilöautoilun kulkutapaosuutta nykyisestä.

Näkemyksiä suunnitteluun



- Tärkeää varmistaa MAL 2019 -suunnitelman ja Uusimaakaava 2050 yhdenmukaisuus. Tarpeellisin osin tulee hyödyntää Uusimaa-kaavatyötä ulkoisen saavutettavuuden varmistamisessa.
- Suurten työpaikka-alueiden saavutettavuuden merkitys on keskeinen sekä asukkaille että elinkeinoelämälle.
- Kestävien kulkutapojen osalta syytä selvittää, mitkä esim. jakamistalouteen perustuvat uudenlaiset kulkumuodot määrittellään kestäviksi.
- Suunnittelussa otettava paremmin huomioon liikenteen murros ja digitalisoitumisen tuomat mahdollisuudet.
- Suunnitteluprosessin kuluessa on hyvä tunnistaa onnistuneita liike-elämän tarpeiden, maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteissuunnittelun käytäntöjä.
- Liikenteen käyttäjälähtöisyyttä (MaaS) ja liityntäliikenteen sähköbussseihin perustuvaa järjestelmää tulisi ottaa huomioon.

Näkemyksiä suunnitteluun



- MAL 2019 -suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa on tärkeää, että suunnittelun ja arvioinnin pohjalla käytetty aineisto on ajantasaista. Tämä varmistetaan tiiviillä yhteistyöllä seudun kuntien kanssa.
- MAL-suunnittelun keskeisenä tavoitteena arjen toimivuus.
- Pitää suunnitella seudullinen liikennejärjestelmä, joka kykenee vastaanottamaan tavoitteiden mukaisen liikkujamäärän.
- Asutusta ei tule lisätä Helsinki-Vantaan lentokonemelualueilla
 - Melun haittojen kumuloituessa tämä saattaisi aiheuttaa rajoituksia lentoaseman toiminnalle.
- Suunnitelmassa huomioitava Helsinki-Vantaan toimintakyky, myös logistiikan ja teollisuuden kannalta.
 - Lentoaseman saavutettavuutta tulee edelleen kehittää monipuolistamalla yhteyksiä.
- MAL-kokonaisuudesta puuttuu keskeinen maankäytön suunnittelun osa-alue - viherrakenne.
- Junayhteyksien nopeuttaminen yhtenäisen työssäkäyntialueen muodostamiseksi myös maakuntaa laajemmalle alueelle.

SOVA:n asukaskyselyn antia



Tavoitteiden priorisoinnista



- Myös asukaskyselyssä tavoitteiden priorisoinnissa korostuivat sekä **energisyys** (nyk. hyvinvoiva) että **vähäpäästöisyys** seudun tärkeimpinä tavoitteina.
- Asukkaiden kommentteista välittyi huoli ilmastonmuutoksesta sekä tarve turvalliselle ja terveelliselle kaupungille.

Mikä on tärkein tavoite Helsingin seudun kehittämisen kannalta?

1. Energinen 37%
2. Vähäpäästöinen 30%
3. Elinvoimainen 16%
4. Vetovoimainen 16%

Asukkaiden näkemyksiä seudun kehittämiseen



→ **Mitkä asiat koet merkityksellisiksi oman asuinalueesi kehittämisen kannalta? Top 5:**

1. Mahdollisuus joukkoliikenteen käyttöön
2. Mahdollisuus kävelyyn ja pyöräilyyn
3. Terveellinen elinympäristö
4. Luonnonläheisyys
5. Toimivat liikenneyhteydet

→ **Mitkä asiat koet merkityksellisiksi Helsingin seudun kehittämisen kannalta? Top 5:**

1. Toimivat liikenneyhteydet
2. Mahdollisuus joukkoliikenteen käyttöön
3. Terveellinen elinympäristö
4. Turvallisuus
5. Luonnonläheisyys

MAL 2019 tavoitteisiin tulleita nostoja



ELINVOIMAINEN

Kaupungistumisen parhaat edut saatava käyttöön.

Kasvu lisää hyvinvointia ja alueiden kiinnostavuutta.

Taloukasvu mahdollistaa seudun kehittämisen

Vahva talous takaa muiden tavoitteiden toteutumisen

HOUKUTTELEVA

Hyvät kansainväliset yhteydet ovat tärkeitä, koska pääomat tulevat ulkomailta

Seutu tarvitsee turismia

Kansainvälisen osaamisen houkuttelu

Yrityksien houkuttelu ensisijaista

Kansainvälisyys, tavoitettavuus ja toimivat kulkuyhteydet luovat kasvua ja mahdollisuuksia

HYVINVOIVA

Taattava turvallinen elinympäristö

Terveellisyys on tärkeintä asukkaille

Elinympäristön on oltava viihtyisä

Arjen sujuvuus turvattava

Yhtenäiset viheralueet säilytettävä

Lähiluonto on turvattava seudulla

Väljä asuminen on tärkeää ihmisille

Segregaation ehkäisy

VÄHÄPÄÄSTÖISYYS

Ilmastotavoitteet

Päästövähennykset

Liityntäpysäköinnin lisääminen

Saavutettavuus kestävästi

Autoilun vähentäminen

Ilmastonmuutoksen torjunta välttämätöntä

Muutokset liikkumiseen ja elintapoihin erittäin tärkeitä

Arviointiohjelman- luonnokseen tehtiin seuraavat muutokset lausuntojen perusteella

Arviointiohjelman sisältö



- Täydennetään vastaamaan SOVA-lain sisältövaatimuksia (esim. vesistövaikutusten arviointi, kulttuuriympäristöjen huomiointi puuttuu)
 - Myös arviointikehikon muokkaaminen siltä osin
- Kuvataan, miten arvioinnin tulokset huomioidaan suunnitteluratkaisuissa
- Kuvataan suunnitelman suhde muihin suunnitelmiin (yleiskaavat ja uusimaa-kaava)
- Kuvataan suunnittelun lopputuotteet ja miten ne toteutuvat
- Lisäys valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisesta, (VAT). Myös MRL:n uudistaminen tuodaan esiin
- Kuvataan MAL 2019 -suunnittelun suhde MAL-sopimukseen
- Kuvataan MAL 2019-päätösprosessi ja päätöksentekijät / osapuolet

Mittarit ja arviointimenetelmät



- Lisätään täydentäviä arviointimenetelmiä, jotta arviointi vastaa SOVA-lain sisältövaatimukseen
- Lisätään lentomelualueiden huomiointi arvioinnissa
- Lisätään täydentäviin arviointimenetelmiin yhteyksien toimivuuden arviointi kansainvälisen ja valtakunnallisen henkilö- ja tavaraliikenteen näkökulmasta sekä Helsingin seudun kytkeytyminen Suomen muihin merkittäviin seutuihin
 - Uusimaa-kaavatyön aineistojen ja arvioinnin hyödyntäminen
- Lisätään laadullista arviointia mm. asemanseutujen ja keskusten osalta
- Tuodaan esiin Helmet-liikenne-ennustemallin rajoitteet maankäytön näkökulmasta

MAL 2019 -arviointikehikko

Vähäpäästöinen

Kasvihuonekaasupäästöt

Liikkumistarve ja kestävät liikkumismuodot

Energiankulutus

Resurssitehokkuus

Yhdyskuntarakenne

Resurssien käyttö

Luonnon monimuotoisuus

Maisema ja rakennettu ympäristö

Vesistöt

Sopeutuminen

Houkutteleva

Kilpailukyky ja puitteet elinkeinoelämälle

Asuntomarkkinoiden toimivuus

Työmarkkinoiden toimivuus

Kasautuminen

Seudun sisäinen ja ulkoinen saavutettavuus

Muut vetovoimatekijät, kuten terveys ja turvallisuus

Arjen sujuvuus

Asuntotarjonta

Palvelutarjonta

Liikkumismahdollisuudet

Lähisaavutettavuus

Liikenteen ja liikkumisen sujuvuus

Elinvoimainen

Yhteiskuntataloudellinen tehokkuus

Julkistaloudelliset vaikutukset

Kasautuminen

Työmarkkinoiden toimivuus

Liikenteen ja maankäytön välinen yhteys

Laajemmat yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Hyvinvoiva

Segregaatio

Asuntojen määrä, monipuolisuus ja sijainti

Palvelutarjonta

Liikkumismahdollisuudet

Liikkumiskustannukset

Terveys ja turvallisuus

Liikenteen lähipäästöille altistuminen

Liikenneturvallisuus

Elinympäristö ja viihtyisyys

Terveyshyödyt ja hyvinvointi



Arvioinnin osa-alueet



Kokoavat teemat arvioinnille